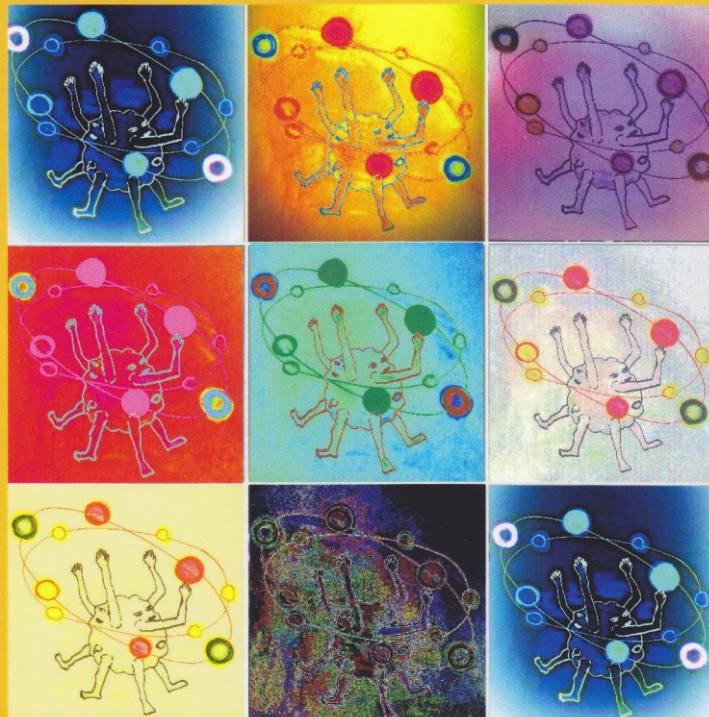

KERYKS

Cyprian Rogowski
Egon Spiegel
Annette M. Stroß
Andrea Lehner-Hartmann
Janusz Mariański (Eds./Hg./Red.)

Gender

KERYKS: Religious-Pedagogical Forum –
Religionspädagogisches Forum –
Forum Pedagogicznoreligijne
2015–2018

LIT

K E R Y K S

Religious-Pedagogical Forum

Transnational – Transcultural – Transdisciplinary

Religionspädagogisches Forum

Transnational – Transkulturell – Transdisziplinär

Forum Pedagogicznoreligijne

Transnarodowe – Transkulturowe –
Transdyscyplinarne

Editors / Herausgeber / Redaktorzy

Cyprian Rogowski (Olsztyn)

Egon Spiegel (Vechta)

Annette M. Stroß (Karlsruhe)

Andrea Lehner-Hartmann (Wien)

Janusz Mariański (Lublin)

Volume / Band / Tom 14–16

(2015–2018)

LIT

Cyprian Rogowski, Egon Spiegel,
Annette M. Stroß, Andrea Lehner-Hartmann,
Janusz Mariański (Eds./Hg./Red.)

G E N D E R

LIT

Umschlagbild: Prof. Dr. Annette M. Stroß

Gedruckt auf alterungsbeständigem Werkdruckpapier entsprechend
ANSI Z3948 DIN ISO 9706

Bibliografische Information der Deutschen Nationalbibliothek

Die Deutsche Nationalbibliothek verzeichnet diese Publikation in der
Deutschen Nationalbibliografie; detaillierte bibliografische Daten sind
im Internet über <http://dnb.d-nb.de> abrufbar.

ISBN 978-3-643-99776-0 (br.)
ISBN 978-3-643-99276-5 (PDF)
ISSN 1643-2444

© LIT VERLAG Dr. W. Hopf Berlin 2019

Verlagskontakt:

Fresnostr. 2 D-48159 Münster

Tel. +49 (0) 2 51-62 03 20

E-Mail: lit@lit-verlag.de <http://www.lit-verlag.de>

Auslieferung:

Deutschland: LIT Verlag, Fresnostr. 2, D-48159 Münster

Tel. +49 (0) 2 51-620 32 22, E-Mail: vertrieb@lit-verlag.de

E-Books sind erhältlich unter www.litwebshop.de

Editors / Herausgeber/innen / Redaktorzy

Cyprian Rogowski

(Editor in Chief / Hauptschriftleiter / Redaktor Naczelny)

Professor für Religionspädagogik, Fakultät für Umweltwissenschaften, Ermländisch-Masurische Universität, Olsztyn, Polen

Profesor pedagogiki religii, Wydział Nauk o Środowisku, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Olsztyn (Polska)

E-Mail: cyprianrogowski@wp.pl

Egon Spiegel

Professor für Praktische Theologie: Religionspädagogik und Pastoraltheologie, Institut für Katholische Theologie, Universität Vechta, Vechta, Deutschland

Profesor teologii praktycznej: Pedagogika Religii i Teologia Pastoralna, Instytut Teologii, Katolickiej, Uniwersytet Vechta, Vechta (Niemcy)

Email: egon.spiegel@uni-vechta.de

Annette M. Stroß

Professorin für Allgemeine Erziehungswissenschaft und Gesundheitsbildung, Institut für Erziehungswissenschaft mit Schwerpunkt in außerschulischen Feldern, Pädagogische Hochschule Karlsruhe, Karlsruhe, Deutschland

Profesor nauk o wychowaniu i pedagogiki prozdrowotnej, Instytut Nauk o Wychowaniu, Wyższa Szkoła Pedagogiczna Karlsruhe, Karlsruhe (Niemcy)

Email: annette.stross@ph-karlsruhe.de

Andrea Lehner-Hartmann

Professorin für Religionspädagogik und Katechetik am Institut für Praktische Theologie, Universität Wien, Wien, Österreich

Profesor pedagogiki religii, Instytut Teologii Praktycznej, Wydział Teologii Katolickiej, Uniwersytet Wiedeński, Wiedeń (Austria)

Email: andrea.lehner-hartmann@univie.ac.at

Janusz Mariański

Professor für Soziologie der Moral, Fakultät für Sozialwissenschaften, Katholische Universität Lublin Johannes Paul II., Lublin, Polen

Profesor socjologii moralności, Wydział Nauk Społecznych, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Lublin (Polska)

Email: januszm@kul.lublin.pl

Erläuterung zum Titelbild

In his myth of the round people, Aristophanes describes how the original human being was not like the present, but very different. Primaeval human beings had double bodies, four hands, four feet and two faces, and among them there were three sexes. The all-female round people were born of the earth, the all-male of the sun and the male-female of the moon. In their perfection, these people cartwheeled around at enormous speed. They also possessed such mighty – indeed godlike – powers that they even presumed to challenge the gods themselves. This enraged Zeus, the father of the gods, so much that after consulting his celestial peers he cut the round creatures in two. And humankind, so the story goes, has suffered from that separation ever since. (Illustration and text: Annette M. Stroß)

In seinem Mythos vom Kugelmenschen beschreibt Aristophanes die menschliche Natur ihrem Ursprung nach als eine ganz andere. Ausgestattet mit zwei Rumpfen, vier Händen und Füßen und zwei Gesichtern gab es unter den Menschen drei Geschlechter. So stammten die weiblich-weiblichen Kugelmenschen von der Erde, die männlich-männlichen von der Sonne, die weiblich-männlichen vom Mond ab. In ihrer Vollkommenheit bewegten sich diese Menschen Rad schlagend und in einer immensen Geschwindigkeit vorwärts. Auch verfügten sie über derart gewaltige – gottesgleiche – Kräfte, dass sie im Übermut bisweilen die Götterwelt herausforderten. Dies erzürnte den Göttervater Zeus so sehr, dass er sie nach einer Beratung in der Götterwelt in zwei Hälften trennte. Seither – so heißt es der Sage nach – würden die Menschen unter der damals vollzogenen Trennung leiden. (Illustration und Text: Annette M. Stroß)

Arystofanes w swoim micie o człowieku – kuli opisuje pochodzenie ludzkiej natury jako czegoś jedyne­go w swoim rodzaju. Pierwotnie człowiek był wyposażony w dwa tułowia, cztery ręce i cztery nogi oraz dwie twarze. Wśród ludzi wyróżniano trzy płcie. Ludzie rodzaju żeńsko – żeńskiego pochodzili z Ziemi, rodzaju męsko – męskiego ze słońca, natomiast rodzaju żeńsko – męskiego z Księżyca. W swojej doskonałości poruszali się oni, tocząc się naprzód z olbrzymią prędkością. Dysponowali potężną siłą, na podobieństwo bogów, która niekiedy skłaniała ich do tego, że w swojej pysze rzucali im wyzwanie. To wywołało tak wielki gniew ojca wszystkich bogów – Zeusa, że po naradzie z innymi bogami postanowił on podzielić ludzi na dwie połowy. Od tego czasu, według legendy, ludzie cierpią z powodu podziału, który wówczas się dokonał. (ilustracja i komentarz: Annette M. Stroß)

LIST OF CONTENTS / INHALTSVERZEICHNIS / SPIS TREŚCI

Cyprian Rogowski	
Editorial	1
Aus der Redaktion	3
Od redakcji.	5

Guest Commentary
Gastkommentar
Gość numeru

Cornelia Pieper	
Guest commentary for the German-Polish science journal KERYKS	9
Gastkommentar für die deutsch-polnische Wissenschaftszeitschrift KERYKS	11
Komentarz Gościa dla polsko-niemieckiego czasopisma naukowego KERYKS	13

Contributions
Beiträge
Artykuły

Andrea Lehner-Hartmann	
Gender, by way of introduction	17
Gender – zur Einführung	19
Gender – tytułem wprowadzenia	21
Andrea Lehner-Hartmann	
Gender – a central category for a just coexistence? Gender – eine Zentralkategorie für ein gerechtes Zusammenleben? Gender – kluczowa kategoria sprawiedliwości w życiu społecznym?	23

List of contents / Inhaltsverzeichnis / Spis treści

Stephanie Klein

Observations on developments in the debate on gender in society and theology

Anmerkungen zu Entwicklungen der Diskussion um die Genderfrage in der Gesellschaft und Theologie

O rozwoju dyskusji wokół tematyki *gender* na płaszczyźnie społecznej i teologicznej 45

Monika Jakobs

Gender is a minefield – gender reflection a must

Gender: ein Minenfeld – Reflexion über Gender: eine Notwendigkeit

Problematyka *gender* jako „pole minowe“ i konieczność związanej z nią refleksji 67

Ireneusz Mroczkowski

Gender and the nature of a human person

Gender und die Natur der menschlichen Person

Gender a natura osoby ludzkiej 85

Helga Kohler-Spiegel

Cool guys and good girls: Gender learning in an education theory perspective – practical outcomes for catechesis and teaching

Cooler Jungs und brave Mädchen? Gender lernen in bildungstheoretischem Horizont. Praktische Folgerungen für Katechese und Unterricht

„Wyluzowani“ chłopcy i „grzeczne“ dziewczynki? *Gender* w teorii edukacji. Wnioski praktyczne dla katechezy i szkolnego nauczania religii. 103

Rauf Ceylan

Feminisation of Islamic Theology and Religious Education: A Future Perspective Based on Current Trends in Muslim Communities and in Universities

Feminisierung der islamischen Theologie und Religionspädagogik – Eine Zukunftsperspektive auf der Grundlage aktueller Entwicklungen in den muslimischen Gemeinden und an den Universitäten

Feminizacja islamskiej teologii i pedagogiki religii – perspektywy na przyszłość na podstawie aktualnych zmian w gminach muzułmańskich i na uniwersytetach 131

List of contents / Inhaltsverzeichnis / Spis treści

Varia

- Józef Baniak**
The activity of religious-cult high school students and university students in Poland. Between authenticity and deception
Die religiöse und kultische Aktivität von Mittelschülern und Studenten in Polen – zwischen Authentizität und Schein
Aktywność religijno – kultowa młodzieży licealnej i akademickiej w Polsce. Między autentyzmem i pozornością . 151
- Rauf Ceylan / Egon Spiegel**
Mosque Catechesis: Using Interreligious Communication for Religious Education Reform
Moscheekatechese – Religionspädagogische Reform durch interreligiöse Kommunikation
Katecheza muzułmańska – Reforma pedagogicznoreligijna poprzez interreligijną komunikację 193
- Thomas Nauerth**
Rethinking Religion Teacher Training: A Small Utopian Dream
ReligionslehrerInnenbildung neu denken – Eine kleine Utopie
Nowa koncepcja kształcenia nauczycieli religii – mała utopia . 209
- Cyprian Rogowski**
Faith and education in the secular world – in a Polish view
Glaube und Bildung in der säkularen Welt- Überlegungen aus polnischer Sicht
Religia i kształcenie w zsekularyzowanym świecie –Przemyślenia z polskiej perspektywy 229
- Egon Spiegel**
Transculturality and regionalism in the context of globalization
Transkulturalität und Regionalismus im Kontext der Globalisierung
Transkulturowość i regionalizm w kontekście globalizacji . . . 247

Impulses of Education

Impulse aus der Erziehungswissenschaft

Nowe inspiracje w naukach o wychowaniu

Seline Kunz

Adolescents' construction of femininity and masculinity
while talking about pornography

Zur Konstruktion von Weiblichkeit und Männlichkeit

Jugendlicher beim Sprechen über Pornografie

O konstruowaniu wzorów kobiecości i męskości przez

młodzież w rozmowach na temat pornografii

Aneta Omelan / Bogdan Wziątek / Robert Podstawski

Physical activity of seniors as a result of their membership
of the University of the Third Age (UTA)

Aktywność fizyczna seniorów jako rezultat ich

przynależności do Uniwersytetu Trzeciego Wieku (UTW)

Bewegungsaktivität von Seniorinnen und Senioren als

Ergebnis ihrer Zugehörigkeit zur Universität des Dritten

Lebensalters (UDL)

Reviews

Rezensionen

Rezenzje

Christoph Gellner / Georg Langenhorst: *Blickwinkel öffnen.*

Interreligiöses Lernen mit literarischen Texten

(Volker Garske)

Ralph Sauer: *Glauben in einer glaubensfernen Zeit.*

Thematische Predigten

(Wolfgang Nastainczyk)

Burkard Porzelt / Alexander Schimmel (Hrsg.):

Strukturbegriffe der Religionspädagogik

(Ulrich Riegel)

List of contents / Inhaltsverzeichnis / Spis treści

Rudolf Englert / Helga Kohler-Spiegel / Elisabeth Naurath u.a. (Hrsg.): <i>Religionspädagogik in der Transformationskrise. Ausblicke auf die Zukunft religiöser Bildung (Jahrbuch der Religionspädagogik Band 30)</i> (Thomas Nauerth)	311
Janusz Mariański <i>Sens życia – wartości – religia. Studium socjologiczne</i> (Tomasz Adamczyk)	315
Sabine Pemsel-Maier / Mirjam Schambeck (Hrsg.): <i>Inklusion!? Religionspädagogische Einwü rfe</i> (Oliver Reis)	325
Frieder Harz: <i>Interreligiöse Erziehung und Bildung in Kitas</i> (Georg Singe)	333
Elke Kleinau / Dirk Schulz / Susanne Völker (Hrsg.): <i>Gender in Bewegung. Aktuelle Spannungsfelder der Gender und Queer Studies</i> (Astrid Messerschmidt)	339
Janusz Mariański (red.): <i>Leksykon socjologii moralności</i> (Marcin Rola)	345
Thomas Klie / Ilona Nord (Hrsg.): <i>Tod und Trauer im Netz. Mediale Kommunikationen in der Bestattungskultur</i> (Walter Vogel)	353
Stanisław Zięba: <i>Życie. System biologiczny</i> (Miroslaw Twardowski)	357
Rita Burrichter / Claudia Gärtner: <i>Mit Bildern lernen. Eine Bilddidaktik für den Religionsunterricht</i> (Kurt Zisler)	363
Bernd Schröder (Hrsg.): <i>Religionsunterricht – wohin? Modelle seiner Organisation und didaktischen Struktur</i> (Hans Mendl)	367
Daniela Popp: <i>Religion und Religionsunterricht in Europa. Eine quantitative Studie zur Sicht europäischer Religionslehrerinnen und -lehrer</i> (Ralph Sauer)	371

List of contents / Inhaltsverzeichnis / Spis treści

Cheng Liu / Egon Spiegel: *Peacebuilding in a Globalized World. An Illustrated Introduction to Peace Studies*
(Thomas Nauerth) 379

Reports
Berichte
Sprawozdania

Pressemitteilungen der Deutschen Bischofskonferenz vom
(22.11.2015): „Zukunft gestalten aus dem Geist erfahrener
Versöhnung“ – Deutsche und Polnische Bischofskonferenz
würdigen historischen Briefwechsel in Tschenstochau
Kształtować przyszłość w duchu przeżytego pojednania –
Konferencje Episkopatów Polski i Niemiec świętują w
Częstochowie historyczną wymianę listów 387

Directions for Contributors

Informationen für Autoren/innen

Informacje dla autorów 393

Notes on Manuscript Review

Hinweise zur Begutachtung von Manuskripten

Wskazówki dotyczące recenzji manuskryptów 403

Academic Board

Wissenschaftlicher Beirat

Skład Rady Naukowej 407

Editorial

Dear readers,

We are pleased to present a new issue of our journal. In keeping with our past premises, this issue is dedicated to questions of gender. Gender studies are a research area which, taking an interdisciplinary approach, addresses cultural gender in different societies, accentuates male and female attributes and investigates how these are associated with social institutions, the economy and the operation of power structures in the broadest sense. A very important role is played in reflections on the problems of gender by the question of identity, and notably

social identity, and of sexuality, with the attention directed at sexual norms and the field of sexual deviations from the norm.

Historically, the relevant paradigm in gender studies was the theory of patriarchal society, which consolidated male dominance in individual societies and culture. In general, this dominance was explained with reference to a natural gender inequality, which led to women being excluded from areas such as science, economics, politics and religion. Such an approach meant that women played only minor roles in the social fabric.

In recent decades, the political strategy of open societies, especially in the West, has been gradually to seek equality between the sexes. Academic research in this field is carried out within a range of disciplines, including philosophy, sociology, pedagogy, religious education, psychology, cultural anthropology, art history and others. While discussion of the subject is dictated by the spirit of the age, there is still no lack of critical voices. Critical discourse on gender studies is conducted at three levels. On the one hand, it is inspired by conservatism, a direction that accuses gender studies of ideologising academic inquiry based on the introduction of feminist motives. The dispute among researchers mainly relates to sociological knowledge and is related to the search for answers to questions that exercise societies with regard to how far it is at all possible for the humanities to view this problem objectively. On the other hand, there are also critical voices among representatives of sociobiology who believe that the discourse underplays the importance of biological factors, including genetic factors. This dispute is constructivist in character and concerns the tension between biological and cultural factors of gender identity. In addition, there is a third level of criticism regarding gender studies, which is essentialist in character and whose representatives take the view that gender studies blur the clear categories of gender and that the

discourse take place at a far too general level. This, it is said, makes it impossible to attain a precise grasp of the subject that references the everyday experience of women and men. These critics propose a critical social discourse on gender studies from a feminist perspective.

The papers contained in this issue of our journal have been written by recognised specialists in the field and from academic circles of international renown. Alongside the articles closely connected with the subject of gender, however, our readers will also discover interesting articles in the 'varia' section. Under reviews, we present the latest German and Polish-language publications that are particularly germane to religious education topics.

Finally, two important notes: In Prof. Dr. Andrea Lehner-Hartmann, Professor of Religious Education and Catechetics at the University of Vienna Faculty of Catholic Theology, we would like to welcome a highly regarded expert and to thank her for assenting to join our co-editorial team. Prof. Dr. Lehner-Hartmann succeeds Prof. Dr. Martin Jäggle, whom we would like to thank sincerely for his many years of service as co-editor. We wish him every success in his further work.

The editors would like to thank all author for their contributions and hope that their creative ideas will provide answers to questions that interest you, our readers, in the fields addressed.

I wish you a rewarding read

Cyprian Rogowski
Editor-in-Chief

Aus der Redaktion

Liebe Leser/innen!

Wir übergeben Ihnen hiermit eine weitere Nummer unserer Zeitschrift. Unseren früheren Prämissen gemäß ist diese Ausgabe der Genderthematik gewidmet. Die Genderstudien bilden ein Forschungsgebiet, das sich unter interdisziplinären Gesichtspunkten mit dem kulturellen Geschlecht in den verschiedenen Gesellschaften beschäftigt, die Männlichkeits- oder Weiblichkeitsmerkmale akzentuiert und untersucht, wie diese mit den sozialen Institutionen sowie mit der Wirtschaft und dem Funktionieren der Machtstrukturen im weitesten Sinne verbun-

den sind. Eine sehr wichtige Rolle in den Reflexionen zur Genderproblematik spielt auch die Frage der Identität, insbesondere der sozialen, sowie der Sexualität, wobei die Aufmerksamkeit auf sexuelle Normen und den Bereich sexueller Normabweichungen gerichtet wird.

In historischer Hinsicht bildet die Theorie der patriarchalen Gesellschaft, die die männliche Dominanz in den einzelnen Gesellschaften und in der Kultur verfestigt hat, das relevante Paradigma im Rahmen der Genderstudien. Im allgemeinen wurde diese Dominanz mit einer natürlichen Ungleichheit der Geschlechter begründet, was bewirkte, dass Frauen von solchen Bereichen wie Wissenschaft, Wirtschaft, Politik oder Religion ausgeschlossen waren.

Ein solches Herangehen führte dazu, dass den Frauen in der Sozialstruktur nur untergeordnete Rollen zufielen.

In den letzten Jahrzehnten strebt die politische Strategie offener Gesellschaften, besonders im Westen, allmählich die Schaffung gleichberechtigter Beziehungen zwischen dem männlichen und dem weiblichen Geschlecht an. Wissenschaftliche Forschungen auf diesem Gebiet werden von verschiedenen Disziplinen wie Philosophie, Soziologie, Pädagogik, Religionspädagogik, Psychologie, Kulturanthropologie, Kunstgeschichte und anderen durchgeführt. Auch wenn die Diskussionen zu diesem Thema vom Zeitgeist diktiert sind, fehlt es dennoch nicht an kritischen Stimmen. Der kritische Diskurs über die Genderstudien verläuft auf drei Ebenen. Inspiriert wird er einerseits vom Konservatismus, einer Richtung, die diesen Forschungen eine Ideologisierung der Wissenschaft vorwirft, basierend auf der Einführung feministischer Motive. Der Streit unter den Forschern/innen betrifft vor allem das soziologische Wissen und ist verbunden mit der Suche nach Antworten auf die Gesellschaften bewegende Fragen, inwieweit eine objektive Sicht der Geisteswissenschaften auf dieses Problem überhaupt möglich

ist. Andererseits werden kritische Stimmen auch unter Vertretern der Soziobiologie laut, die der Ansicht sind, dass in diesem Diskurs die Bedeutung biologischer Faktoren zu wenig betont wird, einschließlich der genetischen. Dieser Streit hat konstruktivistischen Charakter und betrifft die zwischen den biologischen und den kulturellen Faktoren der Geschlechtsidentität bestehende Spannung. Außerdem gibt es bezüglich der Genderstudien noch eine dritte Ebene der Kritik, die essenzialistischen Charakter trägt und deren Vertreter/innen auf dem Standpunkt stehen, dass die Genderstudien die eindeutigen Kategorien des Geschlechts verwischen und dass die Diskussionen auf einem allzu allgemeinen Niveau geführt werden. Dies verunmögliche dann präzise Erfassungen, die auf die Probleme alltäglicher Erfahrungen von Frauen und Männern verweisen würden. Diese Kritiker/innen schlagen einen kritischen sozialen Diskurs über die Genderstudien aus dem feministischen Blickwinkel vor.

Die in dieser Nummer unserer Zeitschrift enthaltenen wissenschaftlichen Beiträge wurden von anerkannten Spezialisten/innen auf diesem Gebiet und renommierten akademischen Kreisen im internationalen Maßstab verfasst. Neben den eng mit der Genderthematik verbundenen Artikeln finden unsere Leser/innen aber auch andere interessante Artikel in der Abteilung Varia. Außerdem werden in der Abteilung Rezensionen neueste deutschsprachige und polnische Veröffentlichungen vorgestellt, die besonders religionspädagogische Themen betreffen.

Noch zwei wichtige Informationen: Als neue Mitherausgeberin unserer Zeitschrift möchten wir eine renommierte Wissenschaftlerin, Prof.in Dr. Andrea Lehner-Hartmann, herzlich begrüßen und gleichzeitig für ihre Bereitschaft danken. Sie ist Professorin für Religionspädagogik und Katechetik an der Katholisch-Theologischen Fakultät der Universität Wien. Prof.in Dr. Lehner-Hartmann ist die Nachfolgerin von Prof. Dr. Martin Jäggle. Ihm danken wir herzlich für seine langjährige Tätigkeit als Mitherausgeber. Wir wünschen ihm ein weiterhin fruchtbares Schaffen.

Die Schriftleitung dankt allen Autoren/innen für ihre Mitarbeit und verleiht der Hoffnung Ausdruck, dass ihre kreativen Ideen Antworten auf die Frage liefern, die Sie, unsere Leser/innen, auf dem Gebiet der behandelten Problematik bewegen.

Allen Lesern/innen wünsche ich eine gewinnbringende Lektüre.

Cyprian Rogowski
Hauptschriftleiter

Od redakcji

Drodzy Czytelnicy!

Oddajemy do rąk Czytelników kolejny numer naszego czasopi-
sma. Zgodnie z wcześniejszymi założeniami, obecny numer po-
święcony jest problematyce *gender*. *Gender studies* to obszar ba-
dawczy, który pod kątem interdyscyplinarnym zajmuje się płcią
kulturową w różnych społeczeństwach, akcentując cechy mę-
skości lub kobiecości i jak powiązana jest ona z instytucjami
społecznymi, a także gospodarką i szeroko pojętym funkcyjno-
waniem władzy. Podejmując refleksje wokół problematyki *gen-
der* bardzo ważnym zagadnieniem jest też kwestia tożsamości,
zwłaszcza społecznej i seksualności, kierując uwagę na normy seksualne oraz sfery
seksualnej nienormatywności.

Historycznie rzecz ujmując, relewantnym paradygmatem w ramach *gender studies* jest
teoria społeczeństwa patriarchalnego, które utrzymywało męską dominację w poszczegól-
nych społeczeństwach i kulturze. Na ogół dominację tę uzasadniano naturalną nierów-
nością płci, co sprawiało, że kobiety wykluczano z takich sektorów życia społecznego,
jak: nauka, gospodarka, polityka czy religia.

Takie podejście prowadziło do tego, że w strukturze społecznej kobietom przypadały
tylko role podrzędne.

W ostatnich dekadach strategia polityczna społeczeństw otwartych, zwłaszcza zachod-
nich, zmierza sukcesywnie do wypracowania zrównoważonych relacji pomiędzy płcią
męską i żeńską. Badania naukowe w tym zakresie prowadzą różne dyscypliny: filozofia,
socjologia, pedagogika, pedagogika religii, psychologia, antropologia kultury, historia
sztuki i inne. Jakkolwiek dyskusje w tej materii podyktowane są duchem czasu, to nie
brak jest też głosów krytycznych. Dyskurs krytyczny wokół *gender studies* przebiega
na trzech płaszczyznach. Inspirowany jest z jednej strony konserwatyzmem, który to
nurt zarzuca badaniom tym ideologizowanie nauki, polegającej na wprowadzeniu do
niej wątków feministycznych. Spór wśród badaczy dotyczy przede wszystkim wiedzy
socjologicznej i łączy się z poszukiwaniem odpowiedzi na nurtujące społeczeństwa py-
tania, na ile jest możliwe obiektywne spojrzenie nauk humanistycznych ten problem.
Z drugiej strony, głosy krytyczne pojawiają się wśród reprezentantów socjobiologii,
którzy twierdzą, iż w dyskursie tym za mało podkreślane jest znaczenie czynników
biologicznych, w tym genetycznych. Spór ten ma charakter konstruktywistyczny i do-
tyczy napięcia, jakie zachodzi pomiędzy czynnikami biologicznymi i kulturowymi toż-
samości płci. Jest jeszcze trzecia płaszczyzna krytyki w tej materii o charakterze esen-

cjalistycznym, której przedstawiciele stoją na stanowisku, iż *gender studies* rozmywa jednoznaczne kategorie płci i dyskusje prowadzi się na zbyt ogólnym poziomie. Nie umożliwia to precyzyjnych ujęć, które wskazywałyby na problemy codziennych doświadczeń kobiet i mężczyzn. To podejście proponuje podejmowanie krytycznego dyskursu społecznego wokół *gender studies* pod kątem feministycznym.

Przyczynki naukowe zawarte w niniejszym numerze naszego periodyku opracowane zostały przez uznanych specjalistów w tej materii, renomowanych środowisk akademickich w skali międzynarodowej. Poza artykułami ściśle z zakresu problematyki *gender*, nasi Czytelnicy znajdą również w dziale *varia* i inne interesujące artykuły. W dziale recenzji przedstawione zostały najnowsze publikacje niemieckojęzyczne i polskie, zwłaszcza o tematyce pedagogiczno-religijnej.

Jeszcze dwie ważne informacje: W gronie współwydawców naszego czasopisma pragniemy serdecznie powitać renomowaną Profesor Panią Dr. Andreę Lehner-Hartmann i jednocześnie podziękować jej za gotowość do współpracy. Jest ona profesorem pedagogiki religii i katechetyki na Fakultecie Teologicznym Uniwersytetu w Wiedniu i następczynią Pana Prof. Dr. Martina Jäggle, któremu serdecznie dziękujemy za wieloletnią działalność w roli współwydawcy. W dalszym ciągu życzymy mu owocnego czasu.

Redakcja, dziękując wszystkim autorom za współpracę, ma nadzieję, że ich twórcze myśli będą odpowiedzią na nurtujące pytania naszych Czytelników w obszarze poruszonej problematyki.

Wszystkim Czytelnikom życzę owocnej lektury.

Cyprian Rogowski
Redaktor Naczelny

LIT
www.lit-verlag.de

ISSN 1643-2444
ISBN 978-3-643-99776-0

9 783643 997760